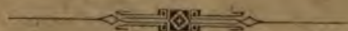


J. VAN BUTTINGHA WICHERS.

VOOR WELKE MISDRIJVEN BEHOORT UITLEVERING TE WORDEN TOEGESTAAN?



LEIDEN,
P. SOMERWIL.
1885.

VOOR WELKE MISDRIJVEN BEHOORT UITLEVERING TE WORDEN TOEGESTAAN?

VOOR WELKE MISDRIJVEN BEHOORT UITLEVERING TE WORDEN TOEGESTAAN?

PROEFSCHRIFT

TER VERKRIJGING VAN DEN GRAAD VAN

DOCTOR IN DE RECHTSWETENSCHAP

AAN DE RIJKS-UNIVERSITEIT TE LEIDEN,

OP GEZAG VAN DEN RECTOR MAGNIFICUS

DR. J. P. N. LAND,

HOOGLEERAAR IN DE FACULTEIT DER LETTEREN EN WIJSBEGEERTE,

VOOR DE FACULTEIT TE VERDEDIGEN

op Maandag 26 October 1885, des namiddags te 3 uren,

DOOR

JOHAN VAN BUTTINGHA WICHERS,
geboren te Leiden.



LEIDEN,
P. SOMERWIL.
1885.

Aan mijne Moeder,

Uitlevering in het algemeen.

Tot de wetten die tengevolge van de invoering van het nieuwe Strafwetboek wijziging behoeven [1]), behoort o. a. de Wet van 6 April 1875 (Stbl. n°. 66) »tot regeling der algemeene voorwaarden, op welke, ten aanzien van de uitlevering van vreemdelingen, verdragen met vreemde mogendheden kunnen worden gesloten."

De voorgestelde verandering bepaalt zich grootendeels tot art. 2. Bovendien wil men in de artikelen 6 en 7 het woord *misdrijf* door *strafbaar feit* en in artikel 10 het woord *hechtenis* door *verzekerde bewaring* vervangen.

Men heeft zich bij deze wijziging beperkt tot het strikt noodzakelijke, het in overeenstemming brengen van de redactie dier wet met de Wet van 3 Maart 1881 (Stbl. n°. 35).

---

[1]) Art. 20 Wetsontwerp, regelende het in werking treden van het bij de Wet van 3 Maart 1881 vastgestelde Wetboek van Strafrecht, enz. Handelingen der Staten-Generaal. Bijlagen 1883—1884 n°. 220.

Heeft men in 1875 reeds een grooten stap op den goeden weg gedaan, door de 7 misdrijven van art. 17 der Wet van 13 Augustus 1849 (Stbl. n°. 39) tot 26 uit te breiden, toch zijn er m. i. nog vele strafbare feiten die in art. 2 behooren vermeld te worden.

In den laatsten tijd toch stijgt het aantal gevallen, waarvoor tusschen andere Staten uitlevering wordt toegestaan, voortdurend, hetzij in de desbetreffende wet, in landen waar de grondslag der tractaten van uitlevering bij de wet is geregeld, hetzij in de tractaten zelve, bij Mogendheden waar dat niet het geval is.

Zien wij Billot reeds van de mogelijkheid gewagen dat er een tijd komt waarin zelfs, om het met zijn eigen woorden te zeggen: »il y aura pour les nations un intérêt réel à assurer dans tous les cas, la répression des délits non intentionnels" [1]), wie weet binnen welk een betrekkelijk korten termijn dit denkbeeld zal verwezenlijkt worden, al zullen wij het ideaal, uitlevering voor alle misdrijven, ook wel nooit bereiken, wegens de geldelijke nadeelen daaraan noodwendig verbonden.

Voor welke misdrijven behoort uitlevering te worden toegestaan?

Om deze vraag te beantwoorden, dienen wij eerst de

---

[1]) A. Billot. Traité de l'Extradition. pag. 93.

uitlevering zelve en haar doel te omschrijven, benevens de regels die men hierbij in acht heeft genomen.

Uitlevering zou ik, in verband met de terminologie van ons nieuwe Strafwetboek, aldus willen bepalen: »Uitlevering is de levering van iemand, beschuldigd van »deelneming aan een feit of van poging daartoe of des- »wege veroordeeld, zoo dat feit strafbaar is volgens de »wet van het land waar het is gepleegd, door den Staat »waar die persoon zich ophoudt, aan een anderen Staat »die hem opvordert en bevoegd is over hem te oordeelen."

Het doel der uitlevering is zoowel repressief als preventief, als middel om strafbare feiten te voorkomen. Vele vergrijpen tegen de strafwet toch zouden niet gepleegd worden, indien de dader zeker wist dat de vlucht, in geval het delict en de dader ontdekt werd, hem niets zou baten. Door uitlevering verzekeren de Staten elkander wederkeerig de uitoefening hunner territoriale souvereiniteit.

Het overschrijden van de grenzen, hetwelk met de tegenwoordige vervoermiddelen, bij de voortdurende versnelling van gemeenschap met het buitenland, voor den misdadiger steeds gemakkelijker te bereiken is, maakt dit rechtsinstituut tot repressie der misdrijven in een klimmend aantal gevallen noodzakelijk.

Ik kan mij niet vereenigen met Lammasch, waar hij

zegt: »Denn die Schuld daran, dass dieser sich zu uns retten konnte, liegt in der Sorglosigkeit oder Ohnmacht der Behörden des angegriffenen Staates selbst. Diese seine Sorglosigkeit oder Ohnmacht kann aber doch nicht den Titel bilden, auf Grund dessen er unsere Hilfe in Anspruch nehmen dürfte." [1])

Naar het mij voorkomt, is het verkeerd niet alleen de »Sorglosigkeit", maar ook de »Ohnmacht" te beschouwen als omstandigheid, die de wederzijdsche hulp niet zou rechtvaardigen.

Zoo uitnemend kan de politie niet ingericht zijn dat zij de vlucht onmogelijk zou maken; de Staten behooren dus elkander hierin de behulpzame hand te bieden.

Vroeger beschouwde men een gedwongen verblijf buiten het vaderland als eene zeer gestrenge straf. Langzamerhand is men van deze opvatting wel eenigszins teruggekomen. Terwijl oorspronkelijk in den rei der straffen op de doodstraf onmiddellijk de verbanning volgde, terwijl nog in den Code Pénal aan de verbanning een der eerste plaatsen werd toegekend, zal men in ons nieuwe Strafwetboek deze straf tevergeefs zoeken.

Ook de Staat waar de vluchteling zich bevindt, heeft

---

[1]) Das Recht der Auslieferung wegen politischer Verbrechen, von Dr. Heinrich Lammasch, p. 12

bij de uitlevering belang. Geen Staat toch zal er op gesteld zijn eene verzamelplaats van het uitschot der maatschappij te worden. Deze reden is echter niet voldoende voor uitlevering, die aan eene bepaalde Mogendheid wordt toegestaan; uitzetting reeds is een middel dat hiertegen genoegzaam zou kunnen waken.

Doch bovendien moet het de wensch zijn van ieder land dat een boosdoener gestraft wordt; vooral bij zware delicten doet de wanklank zich tot in ver verwijderde streken hooren en heeft ook daar een verderfelijken invloed.

Het land waarheen de dader gevlucht is berecht hem niet zelf, omdat de judex loci delicti commissi het best in staat is het feit te beoordeelen; daar ook doet de wanklank zich het sterkst vernemen, daar eindelijk is de heerschende wet geschonden.

Doch de voornaamste reden waarom men niet uitlevert, is de reciprociteit. Als wij aan een anderen Staat uitlevering weigeren, dan bestaat er alle kans dat wij, in geval van een dergelijk verzoek van onzen kant, geen toestemmend antwoord zullen verkrijgen. Ook hier is van toepassing: »wat gij niet wilt dat u geschiedt, doe dat ook aan een ander niet.”

Gaan wij de geschiedenis na, dan zien wij dat in vroegeren tijd de beslissing over de uitlevering berustte

bij den vorst; ex plenitudine suae postestatis stond hij deze slechts toe voor politieke misdrijven en voor eenige zeer zware commune delicten, als: moord, vergiftiging en dergelijke. De vorsten beschouwden het uitleveren toen meer als een middel om zich van hun politieke tegenstanders te ontslaan. Voor de gewone misdrijven achtte men de uitlevering niet noodig, en werd het land waarheen de dader gevlucht was, beschouwd als eene vrijplaats, waar hij van alle vervolging was ontslagen. De vlucht was toen, behalve natuurlijk voor de grensbewoners, ook veel moeilijker ten uitvoer te brengen, terwijl het misdrijf zelf door verbeurdverklaring der goederen eenigszins geboet werd. Zoo zegt Merlin o. a. »Quand un homme a commis dans sa patrie un de ces crimes qui n'ébranlent point les fondements de la société, un usage universel des nations policées le reçoit à vivre tranquillement, sans être recherché, dans une région nouvelle. On regarde la privation de ses amis et de ses proches, le renversement de sa fortune, la perte de son état, son perpétuel exil hors de sa patrie comme des expiations assez fortes". [1])

En al stond men ook langzamerhand de uitlevering

---

[1]) Merlin. Recueil Alphabétique des Questions de droit. Quaest. IVe. Étranger.

voor meerdere misdrijven toe, de grens die men zich eenmaal gesteld had, namelijk dit recht slechts te laten uitoefenen voor delicten, strafbaar met lijf- en onteerende straf, scheen men niet te durven overschrijden.

Eerst in den lateren tijd waren de Staten geneigd ook de met mindere straf bedreigde misdrijven, de wanbedrijven, in de tractaten op te nemen.

Wat was hiervan de reden?

Bij wanbedrijven liet de nadeelige invloed zich slechts gevoelen in de onmiddellijke omgeving der plaats waar zij waren voorgevallen; bij misdaden daarentegen verspreidde die invloed zich over een veel grootere uitgestrektheid. »Le crime, qui retentit chez l'une, réveille un écho chez l'autre" [1]). Bovendien was er bij wanbedrijven geringere strafwaardigheid aanwezig en een lagere straf bedreigd, waardoor de noodzakelijkheid om te straffen niet zoo gebiedend op den voorgrond trad. Wegens de lichtere straf kwam de vlucht ook veel minder voor. Ook brengt de uitlevering eene voorloopige aanhouding te weeg die, vooral wanneer zij, gelijk vroeger, van zeer langen duur is, gevoegd bij de straf welke den schuldige in zijn eigen land wacht, de boetedoening wel eens wat al te zwaar kan maken. Ten slotte was

---

[1]) Billot. t a. p.

het een maatregel van oeconomie voor den Staat, daar de uitlevering steeds groote onkosten veroorzaakt.

De gronden die er toe leidden geen uitlevering toe te staan voor wanbedrijven, deden zich in nog sterkere mate gelden bij de overtredingen.

In de tegenwoordige tractaten zijn echter ook wanbedrijven opgenomen. Verschillende overtredingen in ons nieuwe Strafwetboek worden met geen geringere straf bedreigd dan sommige misdrijven. Zal het nog lang moeten duren voordat ook aan de overtredingen in de tractaten eene plaats wordt gegeven?

De uitlevering berust op reciprociteit. Dit stelsel is echter onzuiver en binnen te enge grenzen toegepast.

Men zeide toch: ik lever u moordenaars en brandstichters uit, in geval gij mij wederkeerig moordenaars en brandstichters uitlevert. Men wantrouwde elkander. Nu waren de vereischten voor qualificatie van moord en brandstichting in de wetten der betrokken landen dikwijls verschillend, en was er dus eigenlijk geen zuivere reciprociteit. Nog minder was dit het geval tusschen Staten waar het tractaat de delicten niet bij name noemde, doch slechts onder een algemeene categorie aanduidde, b.v. misdaden, strafbaar met een lijf- of onteerende straf.

Wat volgens de strafwet van het eene land onder

deze catagorie behoorde, stond dikwerf in de strafwet van het andere land onder eene andere klasse gerangschikt. Van de eene zijde moest dus voor een dergelijk misdrijf uitlevering geschieden, van de andere niet.

Oorspronkelijk werd het reciprociteitsbeginsel zoodanig opgevat dat het misdrijf onder dezelfde klasse vermeld moest zijn. Later veranderde men van meening en vond het voldoende zoo het feit slechts strafbaar was in beide landen.

In de Étude sur l'Extradition en Angleterre van Louis Renault vindt men de laatste meening terug. »L'extradition n'aura lieu que si ce fait est également puni par les deux législations" [1]. Weinige regels verder schrijft hij: »Peu importe que le fait soit puni plus sévèrement par la loi étrangère que par la loi anglaise: c'est la loi étrangère qu'on prétend avoir été violée, c'est d'après elle que l'inculpé devra être jugé". Doch juist omdat uitlevering wegens schending der vreemde wet geschiedt, behoort men de eerste beperking te laten vervallen.

De strafwetten in twee Staten zijn nooit identiek, en met reden, want klimaat, zeden en zooveel andere oorzaken, die invloed hebben op de strafwet, zijn bij

---

[1]) pag. 19.

verschillende naties ook nooit dezelfde. Bij de eene Mogendheid kunnen dus daden als misdrijven worden beschouwd, die elders als volkomen geoorloofd worden geacht. Door bovenstaanden regel bindt men zich echter te veel. Zwitserland zou dienovereenkomstig op een verzoek tot uitlevering voor baraterie en dergelijke delicten steeds een weigerend antwoord moeten geven. Turkije zou eveneens nooit uitlevering moeten toestaan voor bigamie. Een ander voorbeeld wordt bij Renault vermeld: »Concevrait-on, par exemple, un pays où les conventions sur le taux de l'intérêt sont libres, comme l'Angleterre ou la Belgique, livrant à la France un individu réclamé à raison d'un délit d'usure?" »Évidemment non" laat de schrijver er op volgen.

Bij het misdrijf van bigamie (evenals bij de andere genoemde) is de culpabiliteit echter niet minder door het feit dat de dader naar een land is gevlucht waar de veelwijverij is geoorloofd.

Welken waarborg geeft voorts die regel voor de culpabiliteit? Ook thans zou men dan uitlevering moeten toestaan, al is het misdrijf volgens het eene wetboek slechts met een geringe boete bedreigd, terwijl bij de andere natie er een gestrenge straf op gesteld is.

Geeft het land dat op dezen grond uitlevering weigert

niet in hooge mate blijk van eigenwaan? Door de weigering toch geeft het te kennen: gij hebt eene daad als strafbaar feit gequalificeerd, die niet als zoodanig behoorde vermeld te worden, uw strafwet deugt in dit opzicht niet. Elke staat zal toch zelf wel het best weten welke strafwet hem past. De oorzaken, waarvan de inhoud der strafwet afhankelijk is, kan ieder land slechts voor zich zelf beoordeelen.

Het doel der uitlevering is het straffen van hem die de wetten heeft overtreden van het land dat hem opvordert. Ik zou daarom wenschen dat de Staten elkander uitlevering toestonden voor elk misdrijf. Voor geringe delicten, waarvoor de vlucht op zich zelve reeds als een voldoende straf zou kunnen beschouwd worden, en die door voorloopige aanhouding, gevoegd bij de nog te ondergane straf, te gestreng gestraft zouden worden, zou dat geen bezwaar opleveren. Zoo al iemand voor een dergelijke kleine straf op de vlucht mocht gaan, dan nog staat de oeconomie van den Staat ons borg dat er geen aanvrage zou geschieden. Wij zouden dus uitlevering hebben toe te staan voor misdrijven, bij ons niet als zoodanig vermeld, doch omgekeerd zou op onze aanvrage goedgunstig moeten worden beschikt, ook al is het gepleegde feit in het land waarheen de dader gevlucht is, niet strafbaar.

In dezen zin zou ik het reciprociteitsbeginsel willen zien opgevat.

Vervolgens sluit men ook uit de speciale delicten, in tegenoverstelling van de delicta communia.

Onder delicta communia moet men hier verstaan als het ware een soort van delicta juris gentium, misdrijven wier strafbaarheid men overal en altijd aannam. Onder speciale delicten rangschikke men feiten waarvan de noodzakelijkheid der strafbaarstelling niet algemeen wordt aangenomen, misdrijven die, hetzij slechts tijdelijk strafbaar worden gesteld, hetzij door een enkel land, hetzij wegens den bijzonderen stand van den overtreder. Tot de speciale behooren de delicta militaria en de politieke misdrijven.

Desertie.

Een voorname plaats onder de delicta militaria neemt de desertie in. Evenals bij het politieke misdrijf werd ook voor dit delict vroeger uitlevering toegestaan. Zoo zijn in deze eeuw verscheidene tractaten door Nederland gesloten waarin de bepaling voorkomt dat de deserteurs wederzijds worden teruggegeven, o. a. met Pruissen 11 Juni 1818 (Stbl. nº. 22 a. 1821), met Frankrijk 2 Oct. 1821 (Stbl. nº. 22). Eerst verscheidene jaren later won de tegenovergestelde meening veld.

De gronden die hiertoe leidden vinden wij bij Billot vermeld. Zij zijn:

»En effet, la désertion constitue une infraction spéciale, par l'état des individus qui peuvent s'en rendre coupables, et par la juridiction exceptionnelle qui est instituée pour en connaître. La criminalité en est diversement appréciée; dans certains pays c'est un simple délit correctionnel; dans d'autres c'est un crime passible des peines les plus graves. Enfin la désertion a souvent

un rapport intime avec des faits politiques, dont elle ne peut être isolée et qui d'après une règle universellement adoptée, ne donnent pas lieu à l'extradition.

Il convient d'y joindre cette considération, que la condition du soldat n'est pas également favorisée chez deux nations voisines, et que, par suite, la désertion est plus fréquente chez l'une que chez l'autre. Les deux pays contractants n'ont donc pas le même intérêt à en poursuivre la répression.

Ajoutons enfin, en ce qui concerne la France, que la légion étrangère se recrute, pour une part importante, parmi les déserteurs étrangers. Le gouvernement français n'a donc pas intérêt à les livrer à la juridiction étrangère et à se priver volontairement de leurs services."

De bijzondere stand der personen die zich aan desertie schuldig maken, mag, volgens mijne meening, slechts in aanmerking genomen worden door den wetgever ter bepaling der strafmate. Waarom echter de bijzondere stand in het algemeen, evenals de bijzondere jurisdictie, de uitlevering zou verbieden, is mij niet recht duidelijk. Had Billot gelijk, dan zou bedriegelijke bankbreuk ook niet in een uitleveringstractaat behooren vermeld te worden; alleen de bijzondere stand der kooplieden toch kan zich daaraan schuldig maken. En wat de bijzondere jurisdictie betreft, had een vreemde Staat ons de uit-

levering moeten weigeren van Pincoffs, op grond dat deze recht had, in zijne hoedanigheid van volksvertegenwoordiger, voor den Hoogen Raad te recht te staan?

De grond tot weigering der aanvrage, dat desertie in het eene land als simple délit correctionnel, in het andere daarentegen als crime wordt beschouwd, is eene toepassing van het reciprociteitsbeginsel, zooals dit in vroeger tijd werd opgevat. Ook bij commune delicten geldt thans als voldoende dat het misdrijf in beide landen strafbaar is, en wordt niet meer vereischt dat het onder dezelfde categorie van misdrijven vermeld staat. Gesteld bovendien dat de oude opvatting van het reciprociteitsbeginsel de juiste was, dan nog zou dit niet de uitlevering verbieden tusschen Staten waar desertie onder dezelfde soort van delicten werd gerangschikt.

Ook het verband dat, zooals Billot beweert, *dikwijls* tusschen desertie en politiek misdrijf bestaat, billijkt nog niet de geheele uitsluiting, ook daar waar dit verband niet aanwezig is. Ware dit juist, dan zou men ook voor commune delicten de aanvrage moeten weigeren. De politieke overtuiging is, geloof ik, ook niet zoo sterk ontwikkeld bij de deserteurs, die voor het gros tot de soldaten behooren; de onaangename dienst, de weinige vrijheid en andere schaduwzijden aan het soldatenleven verbonden, werken hiertoe meer mede.

Gelukkig behoort het verder niet tot de essentialia der uitlevering dat Staat A. evenveel misdadigers aan Staat B. uitlevert als deze aan Staat A. Of zou men soms willen dat de getallen gelijk waren als de schalen eener weegschaal? Een deserteur der marine zou Zwitserland dan gewis als het paradijs dezer aarde beschouwen.

Wat eindelijk de opmerking over het vreemdenlegioen betreft — eene opmerking die met het oog op ons koloniaal leger ook in Nederland zou kunnen gelden — al verdient de handelwijze om zijne strijdkrachten door dergelijke praktijken ten nadeele van derden te verrijken (?), uit een egoïstisch staatsrechtelijk oogpunt bezien, misschien aanbeveling, zeer zeker valt het te betwijfelen of zij volgens de beginselen van het volkenrecht volkomen is te billijken.

Het bovenstaande is slechts van toepassing voor desertie bij de landmacht. Voor de marine daarentegen staat men de uitlevering wel toe en zelfs onmiddellijk. De matrozen toch kunnen niet gemist worden; is slechts een gedeelte der equipage aanwezig, zoo is een schip evenzeer buiten staat zijn dienst te verrichten als wanneer het zijn roer heeft verspeeld. Hier trad de noodzakelijkheid te sterk voor den dag. Inconsequent is het echter in hooge mate.

Politiek misdrijf.

Wij zagen dat in vroeger tijden de uitlevering juist plaats had voor *crimes* en *délits politiques.* Vele voorbeelden hiervan kan de geschiedenis ons aanwijzen. Zoo werden o. a. door Nederland de rechters van Karel I aan Engeland bij verdrag van 14 September 1662 uitgeleverd.

Sedert het einde der vorige eeuw is men echter een ander gevoelen toegedaan geworden, hetwelk in de laatste vijftig jaren door de Staten als een axioma is aangenomen.

Reeds in 1801 onderschreef Napoleon deze meening in een brief aan de vrije stad Hamburg, naar aanleiding der door haar bewilligde uitlevering van drie Ieren, wegens politiek misdrijf. Wel werden zij eerst uitgeleverd na 11 maanden onderhandelens en ging men er slechts toe over door de hevige pressie van Engelsche zijde uitgeoefend, doch dit verzachtte het schrijven aan den Senaat van Hamburg gericht, volstrekt niet.

Het was van den volgenden inhoud:

»Votre lettre ne justifie pas votre conduite. La vertu et le courage sont le soutien des États; la servilité et la bassesse les ruinent. Vous avez violé les lois de l'hospitalité d'une manière qui aurait fait rougir les tribus nomades du désert."

In het verdrag tusschen Frankrijk en Zwitserland van 28 Juli 1828 komt in art. 5 nog voor de alinea:

»les crimes contre la sureté de l'État." Den 30sten September 1833 werd zij ingetrokken. Sedert dien tijd heeft Frankrijk slechts in dezen zin tractaten gesloten.

De meening dat politiek misdrijf geen reden tot uitlevering geeft, berust op de volgende gronden.

Men verschilde zeer van meening omtrent de criminaliteit van een dergelijk misdrijf, omtrent de straf die daarvoor zou moeten worden toegepast. Bovendien zou het strijden met het beginsel dat uitlevering slechts geschiedt voor feiten strafbaar volgens de wetten van beide landen. Ten slotte zou eene opsomming er van zeer moeielijk zijn; het aantal toch is onbeperkt.

Iemand die zich hieraan heeft schuldig gemaakt, wordt in het land waarheen hij gevlucht is, niet beschouwd als een schuldige, slechts als een overwonnene. Een fout die men dikwerf begaat, is dat men dergelijke personen te veel als martelaren beschouwt.

»Die Sonderstellung der politischen Delicte im internationalen Rechte darf also nicht auf die Präsumtion zurückgeführt werden dass der That des politischen Verbrechers im Gegensatze zu der des gemeinen das Merkmal des Unsittlichen und Ehrenrührigen nicht anhafte". [1])

Worden de woelingen met een gunstigen uitslag bekroond, dan worden de opstandelingen als helden verheerlijkt, het ongeluk daarentegen stempelt hen tot misdadigers.

Zijn er goede redenen om een politiek misdadiger niet uit te leveren?

»Le principe de l'extradition une fois admis, y a-t-il lieu d'établir une distinction tirée de la nature différente des crimes? Régulièrement non." [2])

Is de politieke hartstocht een voldoende grond voor straffeloosheid?

Zoo zegt Fiore: »En effet, ces délits n'indiquent pas chez leurs auteurs un esprit pervers; au contraire, ils résultent de l'idée de parti et des sentiments politiques." [3])

---

[1]) Dr. Heinrich Lammasch, p. 2.
[2]) Heffter. Droit International § 63, p 130.
[3]) Traité de droit Pénal International et de l'Extradition, traduit par Charles Antoine, pag. 588.

Sterker is dit uitgedrukt in de circulaire door den minister van Justitie Martin den 5den April 1841 aan de procureurs-generaal gericht:

»Les crimes politiques s'accomplissent dans des circonstances si difficiles à apprécier, ils naissent de passions si ardentes, qui souvent sont leur excuse, que la France maintient le principe que l'extradition ne doit pas avoir lieu pour fait politique."

Qui souvent sont leur excuse schrijft Martin; is dit juist? Ware het wellicht niet nader bij de waarheid geweest het woord *souvent* door *rarement* te vervangen? Weinigen toch zijn het privilege, waardoor zij om zoo te zeggen boven de wet zijn geplaatst, waard; bijna allen immers zijn eerzuchtigen, wien het slechts te doen is om zich meester te maken van het gezag, onverschillig welk middel zij daartoe aanwenden, ongevoelig voor de rampen die zij veroorzaken, steeds zich verschuilend achter hun patriotisme ten einde den grooten hoop te blinddoeken. Vaderlandsliefde! Voor de meesten hunner is het slechts een ijdele klank, een masker voor hun eerzucht. Zuivere overtuiging, omdat zij een anderen regeeringsvorm wenschelijker achten, is slechts bij zeer weinigen aanwezig.

»Monarchie ou république, tout régime paraîtra odieux,

s'il dresse des barrières pour arrêter les révolutionnaires." [1])

Sedert wanneer is een *passion ardente* een reden tot uitsluiting van straf? Strafbepalingen tegen verkrachting en soortgelijke misdrijven behoorden dan uit ons Wetboek van Strafrecht gelicht te worden. Ware het zoo, de Pall Mall Gazette had haar artikel »The Maiden Tribute of Modern Babylon" gerust in de papiermand kunnen werpen.

Een anderen grond vinden wij vermeld bij Beltjens, procureur-generaal bij het Hof van Luik, in zijn discours sur l'Extradition, 15 Oct. 1872: »Souvent le but poursuivi est déjà atteint dans le pays où les inculpés se réfugient, et l'on comprend qu'il répugne à un gouvernement monarchique, par exemple, de livrer des hommes qui ont voulu introduire la monarchie dans un pays démocratique et réciproquement."

Hij beweert dus dat eene Republiek iemand, die dezen Staatsvorm in eene Monarchie heeft willen veranderen, niet zoude kunnen uitleveren, daar men niet kan vergen dat zij zal medewerken tot het in stand houden van beginselen die zij niet goedkeurt. [2]) Al keurt zij deze

---

[1]) P. Bernard. Traité théorique et pratique de l'Extradition.

[2]) Hetzelfde gevoelen is C. G. U. W. van Heeckeren van Wassenaar toegedaan in zijn proefschrift „uitlevering wegens politieke misdrijven" cf. pag 30 Evenzoo Lammasch pag 13.

beginselen voor zichzelve af, dan wil dit nog niet zeggen dat zij overal den republikeinschen regeeringsvorm als den eenig juisten gevestigd wil zien. Of een Staat Monarchie of Republiek is, hangt niet zoozeer af van de vraag welke Staatsvorm in abstracto is te verkiezen, maar veeleer van volkskarakter, geschiedenis, tijdsomstandigheden en andere oorzaken.

Het misdrijf is ook niet het willen vestigen van eene republiek in eene monarchie, maar het omverwerpen der Staatsvormen door ongeoorloofde middelen, hetgeen volgens de strafwetten der beide betrokken partijen strafbaar is.

»Un État républicain, comme un État monarchique, peut trouver criminelle toute tentative faite pour renverser violemment la constitution d'un pays et il ne répugnerait pas aux idées de droit de l'un ou de l'autre de contribuer au châtiment d'individus qui auraient amené la guerre civile dans leur patrie, que les institutions de celles-ci fussent monarchiques ou républicaines". [1])

Bovendien zou dit nimmer kunnen gelden voor landen waar dezelfde regeeringsvorm bestaat. De praktijk is hiermede echter in strijd; eene monarchie weigert zoo-

---

[1]) Renault Des cr. pol. en mat. d'extrad. pag. 9.

danige aanvrage toch evenzeer aan eene monarchie als aan eene republiek.

Billot zegt dat deze uitlevering zou strijden met het beginsel: l'extradition n'a lieu que pour des actes punissables d'après la législation des deux pays contractants.

Het moge waar zijn dat geringe politieke misdrijven niet strafbaar zijn in beide landen, tegen de zwaardere daarentegen zal bovenstaande regel niet kunnen worden opgeworpen. Voor de lichte is de uitlevering ook minder noodig; voor een kleine straf gaat men gewoonlijk niet op de vlucht.

Men is verder bevreesd dat de rechters partijdig zullen zijn, dat een te wreede straf zal worden toegepast. Op het punt van commune delicten is men niet zoo angstvallig te rade gegaan. Of leveren wij niet uit aan Mogendheden bij wie nog de doodstraf bestaat, al hebben wij deze straf afgeschaft omdat wij haar te wreed en onrechtvaardig vonden? Weigeren wij eene aanvrage wegens gewoon delict aan Staten, van de onpartijdigheid van wier rechterlijke macht wij volstrekt niet overtuigd zijn? Immers neen. Wie staat ons borg dat eene jury die, zooals herhaaldelijk voorkomt, uit een overdreven gevoel van medelijden en sympathie vrijspreekt, niet evenzeer onder den invloed van tegenovergestelde gevoelens, zoo al niet eenen onschuldige veroordeelen,

dan toch den dader onrechtvaardig zal straffen. Acht men den persoonlijken haat van minder aanbelang dan den politieken?

Is de politieke haat zoo hevig dat hij veroorzaakt dat partijdigheid voor rechtvaardigheid bij de rechterlijke macht in de plaats treedt, dan kan men ook de veroordeelingen in eigen land voor politiek misdrijf onmogelijk goedkeuren. En toch zal geene Mogendheid de bepalingen hieromtrent uit haar Strafwetboek willen missen. Of acht misschien elk land alleen zich zelf bevoegd de rechtvaardigheid te betrachten?

Een dergelijk wantrouwen als de beschaafde Staten thans jegens elkanders rechterlijke macht aan den dag leggen, geeft geen pas en hoort niet in dezen tijd te huis. Dergelijke pessimistische denkbeelden hadden hun reden van bestaan in de Middeleeuwen, thans niet meer.

Zij die uit heilige overtuiging gehandeld hebben, die de huidige uitzondering te hunnen gunste eenigszins waard zouden zijn, zullen in elk beschaafd land op eene verstandige rechtspraak kunnen rekenen, waarbij men acht zal geven op de motieven die hen geleid hebben.

Zoo zegt v. Bar, van politiek misdrijf sprekende: »Eine Handlung, welche möglicherweise mit Rücksicht auf den politischen (oder socialen) Zustand des Landes einige Entschuldigung verdient, oder doch nach dem formellen

Rechte dieses Landes, met Rücksicht auf dessen politischen Zustände, eine materiell gerechte Würdigung nicht erfahren würde"[1]). Bij de beoordeeling zou dus volgens v. Bar »ein freier moralischer Maszstab" zijn toe te passen.

Is het bovendien noodig alle Staten in dit opzicht gelijk te stellen? Men zou de opsomming der misdrijven, al naar mate men meer of minder vertrouwen in de onpartijdige rechtspraak van een land heeft, kunnen vergrooten of inkrimpen. Al zou dit ook tot verwikkelingen aanleiding kunnen geven, toch kan ik niet de meening van Lammasch onderschrijven, als hij zegt: »Kann man aber Bestrafung oder Auslieferung nicht *grundsätzlich und algemein gewähren*, so muss man Bestrafung und Auslieferung *grundsätzlich und algemein verweigern*". [2])

Al zijn de straffen die in sommige landen op de politieke misdadigers worden toegepast, te wreed, toch mag dit nog geen reden zijn de revolutionnairen ongestraft hun gang te laten gaan, wanneer zij op onwettige wijze hun aanvallen tegen het bestaande gouvernement

---

[1]) Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft, deel III pag. 501 over v. Bar Zur Lehre von der Auslieferung Gerichtssaal XXXIV. pag. 497.

[2]) pag. 12.

richten. Zeker ware het te wenschen dat bedoelde Mogendheden hare te dezen opzichte draconische wetten wijzigden, en opstandelingen niet langer beschouwden als ontuig dat men moet uitroeien, maar als schuldigen die men moet verbeteren.

De straffeloosheid heeft de politieke misdaden op onrustbarende wijze doen vermeerderen. Men waagt toch betrekkelijk weinig door aan een complot deel te nemen; wanneer dit mislukt, kan men toch door de vlucht meestentijds zich nog redden. Waar velen misschien uit vrees van zeker straf te zullen krijgen voor een werkzaam aandeel teruggedeinsd zouden zijn, durft men thans het er wel op wagen en laat zich niet langer weerhouden.

»Le crime a ses espérances et ses illusions; il aime à rêver l'hospitalité d'une terre étrangère; il nourrit des projets de la pensée qu'il trouvera quelque asile contre les atteintes de la justice. Si cet espoir lui est enlevé, si la crainte d'être partout arrêté lui apparâit à l'avance, ne sera-ce pas le plus sûr moyen d'intimidation?" [1])

In bijna alle beschaafde landen staan hun die met de regeering niet zijn ingenomen, wettige middelen ten

---

[1]) Goddijn et Mahiels. Le droit criminel Belge au point de vue International. pag. 99.

dienste om hun grieven tegen haar kenbaar te maken. Blijkt hun gevoelen tevens dat der meerderheid, de volkswil, te zijn, geen regeering zal in staat wezen hieraan voortdurend het hoofd te bieden.

Men meent dat uitlevering niet noodig zou zijn, omdat het politiek delict slechts van locaal belang is. Door de in praktijk gebrachte theorie worden dergelijke misdrijven echter ook in eigen boezem aangekweekt; de andere Staat heeft dus, mijns inziens, zij het dan ook indirect, belang bij de vervolging.

In het Report of the Royal Commission on extradition, 1878, wordt gezegd: »But one nation can scarcely be said to have such an interest in the particular form of government, or in the particular ruling dynasty, of another, as that it should be called upon to make common cause with it against political offenders".

Ook C. de Vos van Steenwijk zegt in zijn proefschrift »over de misdrijven waarbij wegens hun staatkundig karakter uitlevering is uitgesloten", in verband met politiek misdrijf: »bij 't straffen van deze heeft slechts één staat belang; ergo geen uitlevering". [1])

Men miskent alsdan het karakter der uitlevering. Deze geschiedt steeds in het belang van *derden*, en eene Mo-

---

[1]) pag. 18.

gendheid die eene aanvrage richt tot uitlevering van een politieken misdadiger, heeft hierbij minstens evenveel belang als bij die van eenen schuldige aan een gewoon misdrijf.

Dat de politieke delicten een anderen Staat niets zouden aangaan, wordt door Lammasch niet zoo ten volle toegestemd. »Bei der heutigen Entwickelung des internationalen Verkehres sind die Angehörigen eines jeden Staates in vielfachen Beziehungen an der Erhaltung der Ordnung auch in fremden Staaten betheiligt. In wie vielen Fällen sind nicht Bürger eines Staates an den Staatsfinanzen und an dem Nationalwohlstande eines andern aufs lebhafteste interessirt; wie viele unserer Bürger befinden sich nicht dauerend oder vorübergehend im Auslande, haben daselbst bewegliche oder unbewegliche Güter, stehen in den mannigfachsten geschäftlichen Beziehungen zum Auslande." [1])

Zullen langzamerhand, bij de voortdurende uitbreiding van het nihilisme, het socialisme, enz., de Staten zelve niet eenigszins bevreesd worden en bedacht zijn op eigen veiligheid? Zullen zij ten laatste niet inzien dat slechts door krachtige aaneensluiting en door tegemoetkoming aan de aanvragen om uitlevering, de schadelijke bewe-

---

[1]) pag. 8.

gingen dier vereenigingen onderdrukt kunnen worden?

»C'est grâce à la faveur dont les rebelles les plus audacieux, et les plus coupables sont l'objet à l'étranger que les révolutions se multiplient dans certains pays". [1])

Door de aanvrage te weigeren op grond dat er geen overeenstemming bestaat omtrent de criminaliteit, treedt men op het gebied van het Strafrecht, eene binnenlandsche aangelegenheid waarin geen vreemde Mogendheid zich behoort te mengen, eene zaak die iedere Staat slechts voor zich zelf kan regelen. Ook bij gewone delicten is men het omtrent criminaliteit trouwens volstrekt niet eens.

Gewoonlijk worden de politieke misdadigers in het land waarheen zij gevlucht zijn op een geheel verkeerde wijze bejegend. Men mijdt hen niet als gevaarlijke menschen, integendeel zij worden dikwijls zeer gevierd. En toch, »la conscience universelle est atteinte en quelque lieu que l'attentat soit commis et la faiblesse, l'insouciance et l'égoisme des nations ne sauraient faire que le crime ne soit pas crime et que le criminel soit un héros". [2])

Een groote fout waaraan men zich door de geheele

---

[1]) Bernard. pag. 258.

[2]) Bernard pag 262

uitsluiting van politieke delicten schuldig maakt, is dat men alle politieke misdadigers, benevens alle politieke misdaden op ééne lijn plaatst.

Elk zuiver politiek delict in een strafwetboek vermeld, is nog in andere opzichten te misbillijken dan uit een staatsrechterlijk oogpunt. Hij die heult met den vijand, begaat een zuiver politiek misdrijf, doch ook de moraliteit is bij landverraad evenzeer geschonden als bij een gewoon misdrijf. En dit is slechts één voorbeeld uit vele.

Is het wel volkomen waar wat in het Report of the Royal Commission on Extradition gezegd wordt: »there are exceptional instances in which resistance to usurpation or tyranny may be inspired by the noblest motives, and in which, though unsuccessful, may escape condemnation and even command sympathy" [1]).

Heeft zelfs hij die alleen uit liefde voor zijn vaderland handelde, wel zoo onverdeeld aanspraak op onze sympathie? De ellenden van een burgeroorlog, die aan zijne schuld te wijten zijn, moet men niet te gering schatten. Hierop had hij bedacht moeten zijn, deze hadden hem van de uitvoering zijner plannen moeten terughouden. Men zal misschien beweren dat hij van twee kwaden het minste moest kiezen. Dit zou dan echter altijd nog

---

[1]) Section III.

uitgemaakt moeten worden; a priori het gunstigste geval voor den schuldige steeds voorop te stellen, gaat niet aan. Wanneer men zelf, gelijk het Report doet, de gevallen tot »exceptional instances" beperkt, heeft men dan het recht het voor een enkel bijzonder geval toepasselijke voorschrift tot algemeenen regel te verheffen?

»Wird doch, wenn es sich um nicht politische Delicte handelt, die Auslieferung des Urhebers eines Verbrechens nicht deshalb verweigert werden können, weil dessen That in concreten Falle auf einem nicht ehrenrührigen, vielleicht sogar auf einem sittlich zu billigendem Motive beruhte" [1]).

Lammasch wil bij politiek misdrijf niet zoozeer de *beweegreden* als wel het *doel* laten gelden (cf. p. 64 v.v.).

Naar aanleiding hiervan merkt v. Bar op: »Unserer Ansicht nach ist aber diese Unterscheidung von Motiv und Zweck, sowie sie von Lammasch aufgestelt wird, unhaltbar. In der Seele der Handelnden ist eben der Zweck der Handlung mit dem Motive identisch" [2]).

Mr. Coninck Liefsting doet het voorkomen alsof eene Mogendheid, door het toestaan van uitlevering voor poli-

---

[1]) Dr. H Lammasch. pag. 2.

[2]) Kritiek van L. v Bar over het werk van Lammasch in Zeitschrift fur das Privat und Oeffentliche Recht der Gegenwart van Dr. C. S. Grünhut, pag 277.

tiek delict, zich zou mengen in de huishoudelijke aangelegenheden van een anderen Staat. Ook in het aangehaalde Report leest men: »it must always be difficult for a foreign nation, when political dissensions occur in another, to judge between the contending parties."

Evenzoo wordt deze meening door Fiore gehuldigd, die zich beroept op Geyer: »le droit d'asile, dans le cas où il s'agit de délits politiques, est sacré, parce que si l'on voulait punir ou extrader l'auteur des délits politiques, il faudrait décider la question préliminaire de savoir si le Gouvernement étranger et la constitution attaqués sont légitimes" [1]).

Eene natie echter die uitlevering toestaat, spreekt daardoor nog geen oordeel uit over de wettigheid eener regeering. 't Is slechts het uitvloeisel van een tractaat met eene *bestaande* Mogendheid gesloten. Wordt de regeering van het kussen geworpen, dan zal aan de nieuwe geen uitlevering worden toegestaan, voordat deze officieel door de vreemde Mogendheid is erkend. De vrees dus dat het gouvernement van gisteren, heden als politieke misdadigers uitgeleverd zoude worden [2]), is ongegrond. Het gouvernement van gisteren kan toch

---

[1]) Fiore, traduit par Antoine p. 587.
[2]) v. Heeckeren pag. 37.

geen politiek misdrijf plegen tegen het nieuwe regeeringsgezag dat toen nog niet bestond.

Ten slotte zij hier de volgende zinsnede van Franz von Holtzendorff aangehaald: »Sie (nl. de regeering tot wie een aanvrage wordt gericht) musz aber auch überlegen, dasz zu weit gehende Ausdehnung der politischen Flüchtlingen gebührenden Schonung auf unwürdige Verbrecherkategorien das Gefühl der moralischen Verantwortlichkeit lähmt und schwächeren Naturen einen Rechtfertigungs- oder Entschuldigungsgrund für ihre gemeinen Missethaten vorspiegelt.[1])

[1]) Die Auslieferung der Verbrecher und das Asylrecht, pag. 59.

Connexe misdrijven.

Het politiek misdrijf kan door middel van connexiteit met een gewoon delict verbonden zijn. Men noemt de misdrijven alsdan *délits connexes.*

Misdrijven worden volgens art. 130 Sv. geacht samenhangende te zijn, wanneer zij gepleegd zijn:

1°. Door verscheidene vereenigde personen gelijktijdig;

2°. Door verschillende personen, op onderscheiden tijden of plaatsen, doch ten gevolge van eene door hen vooraf gemaakte afspraak;

3°. Met het oogmerk om zich de middelen te verschaffen tot het plegen van een ander misdrijf, of de uitvoering daarvan te bevorderen of tot stand te brengen, of wel om zich tegen de straf van een ander misdrijf te beveiligen.

Slechts al. 3 is ten aanzien van ons onderwerp van

belang. Bij uitlevering is evenwel samenhang in een ruimeren zin op te vatten. We hebben hierbij te denken aan meerdere vergrijpen die door den een of anderen band met elkander verbonden zijn, hetzij dat het eene vergrijp door het andere ontstaat, hetzij dat beide uit dezelfde oorzaak voortspruiten of eene eenheid van dader of van middelen gemeen hebben.

In de tractaten geldt als algemeene regel, dat geen uitlevering plaats heeft voor een misdrijf samenhangend met een politiek delict.

Het gevolg er van is dat iemand die aan een staatkundig complot deelneemt, naar hartelust tevens kan plunderen, moorden en brandstichten, zonder dat een haar op zijn hoofd gekrenkt wordt, mits hij slechts zorg draagt tijdig de grenzen te overschrijden. Bij de Parijsche Commune heeft men zulke dingen dan ook zien gebeuren. Ook toen werden aanvragen niet ingewilligd, niettegenstaande de Minister van Buitenlandsche Zaken, Jules Favre, aan de vreemde Mogendheden een schrijven richtte: »L'assassinat, le vol, l'incendie systématiquement ordonnés, préparés avec une infernale habileté, ne doivent permettre à leurs auteurs ou à leurs complices d'autre refuge que celui de l'expiation légale. Aucune nation ne peut les couvrir d'immunité."

Eene scheiding der beide misdrijven zou zeer gewenscht

zijn, opdat de dader ten minste voor het gewone delict zijn rechtmatige straf onderga. Men is hier evenwel niet toe overgegaan, uit vrees dat de rechters toch onder den invloed van het politiek delict zouden zijn.

Billot (pag. 107) zou daarom wenschen dat, wanneer de delicten zoo nauw verbonden zijn, dat ze slechts door een zelfden rechter beoordeeld kunnen worden, in geen geval uitlevering werd toegestaan, zelfs niet wanneer het commune delict het zwaarst is, daar de rechter altijd partijdig zou zijn. In het tegenovergestelde geval wel uitlevering, onder beding echter dat voor het politiek misdrijf niet vervolgd zou worden.

Is men echter overtuigd van de partijdigheid des rechters, dan is de vrees hiervoor evenzeer gegrond bij de laatste als bij de eerste soort.

De volgende anomalie kan zich hierbij voordoen. Gesteld twee personen vermoorden iemand. Een der twee personen is tevens schuldig aan een politiek delict. Voor den een wordt dan wel uitlevering toegestaan, voor den ander niet.

Heeft de dader van een zuiver politiek misdrijf misschien een enkelen keer aanspraak op onze sympathie, allerminst hij die de politiek slechts als dekmantel gebruikt voor zijn booze hartstochten.

Afgescheiden nog van het beginsel: geen uitlevering

voor politiek misdrijf, is deze uiterste consequentie der leer, ook met het oog op de opgedane ondervinding, niet te verdedigen. Meerdere stemmen gaan er dan ook in de laatste jaren op, om deze bepaling uit de tractaten te schrappen.

Complexe misdrijven.

Het begane feit kan een gemengd karakter vertoonen, zoodanig dat het delict tegelijkertijd een staatkundig en een gewoon misdrijf oplevert.

Ook hierbij geldt als regel: geen uitlevering. Slechts ééne uitzondering is hierop toegelaten, n.l. attentat contre le chef du gouvernement, een geval waarop ik straks zal terugkomen.

Billot wil bij een complex delict slechts dan niet uitleveren, wanneer de Staatsorde erger geschokt is dan de Strafwet geschonden, wanneer dus het commune element als ondergeschikt beschouwd moet worden. De schrijver is hier echter, dunkt mij, eenigszins in tegenspraak met hetgeen hij voor connex delict bepaald wil zien. Bij laatstgenoemd misdrijf toch wil hij zelfs dan de uitlevering weigeren, wanneer het commune delict het zwaarst is, in geval de samenhang zoo innig is dat beide misdrijven door één rechtscollege beoordeeld moeten worden. De vrees voor partijdigheid doet zich echter bij het

complex delict niet minder gelden, want hier is natuurlijk steeds één rechtscollege, terwijl bovendien de rechter zich moeilijker vrij zal kunnen maken van het politieke element dan bij connexe misdrijven van het politiek delict.

Of de Fenians het al noodig vonden ter bereiking van hun oogmerk, het bevrijden van Ierland, Thomas Burke te vermoorden, zoo verandert daarom de moord nog niet in een andere misdaad.

»Assassination or other forms of revolting crime lose non of their atrocity from their connexion with political motive." [1])

Gesteld dat de bevrijding volkomen gerechtvaardigd is, dan mag men nog niet zijne toevlucht nemen tot dergelijke daden. Het doel heiligt toch niet de middelen.

Op het congres in 1880 te Oxford gehouden, nam het Institut de droit International het volgende aan: »les faits qui réunissent tous les caractères de crimes de droit commun, assassinats, vols, incendie ne doivent pas être exceptés de l'extradition à raison seulement de l'intention politique de leurs auteurs; pour apprécier les faits commis au cours d'une rébellion politique ou d'une guerre civile, il faut se demander s'ils seraient ou non excusés par les usages de la guerre."

---

[1]) Report of the Royal Commission on extradition. Section III.

Een der grondgedachten dezer definitie, een onderscheid te maken tusschen feiten begaan in een burgeroorlog en op zichzelf staande feiten, is afkomstig van J. St. Mill, naar aanleiding eener vraag van Lord Stanley, in de zitting van het Lagerhuis van 3 Aug. 1866.

Het onderscheid is gemaakt wegens het historisch karakter dat aan de eerste in hoogeren graad eigen is.

De moeilijkheid wordt hierdoor echter in geenen deele opgelost. Men zou dan toch moeten uitmaken of eene daad gepleegd is in een »rébellion politique ou guerre civile." Waar is de grens tusschen een opstootje dat een politiek doel heeft, en genoemde toestanden? Zou men b.v., wanneer in Amsterdam een opstand uitbrak, daaraan wel den naam van *rébellion politique* moeten geven, en niet aan eene beweging van denzelfden aard in eene kleine gemeente?

Zeer dikwijls zal het ook gebeuren dat een opstand waaraan in den beginne elk politiek karakter vreemd is, eerst later, bij zijne uitbreiding, van politiek gewicht wordt. Waar is dan de grens te trekken?

Welke Staat zal dat moeten beslissen? De Staat waar de vluchteling zich bevindt, kan onmogelijk genoeg op de hoogte van den toestand in het andere land zijn om een juist oordeel te vellen, en zal zich om inlichtingen dus steeds tot de vreemde regeering moeten wenden.

Het andere land dan? De vrees voor partijdigheid staat zijne beslissing in den weg.

Het gaat ook niet aan, een burgeroorlog gelijk te stellen met een oorlog tusschen twee volken. Dit kan slechts dan juist zijn, wanneer de opstandelingen als oorlogvoerende partij zijn erkend, doch in een burgeroorlog zijn van de zijde der regeering, en daardoor ook van de andere zijde, dingen geoorloofd, die aan een Staat in oorlogstijd niet tegenover een anderen Staat vergund zijn. »Man *kann* nicht verlangen, dass eine aufständige Bewegung immer und sofort die Grundsätze des Kriegsrechtes beobachte, welche unter Mächten beobachtet werden, die sich als gleichberechtigt von vornherein anerkennen". [1])

Naar aanleiding van Mill's definitie, en bijgevolg ook van die van het instituut, zegt Lammasch: »zu eng, indem sie wegen aller Gewaltthaten, welche ausser Zusammenhang mit einer weite Kreise ergreifenden politischen Bewegung gebleben sind, die Auslieferung zugesteht". [2])

---

[1]) Kritiek van L. van Bar over het werk van Lammasch in Zeitschrift für das Privat und Oeffentliche Recht der Gegenwart, van Dr. C. S. Grünhut, pag. 278.

[2]) Pag. 83.

Aanslag tegen het leven van het hoofd van den Staat.

Vóór 1856 was over dit complex misdrijf, noch in eene uitleveringswet, noch in een tractaat eene bijzondere bepaling te vinden. Dit neemt evenwel niet weg dat ook toen hiervoor eene enkele maal uitgeleverd werd, o. a. door Frankrijk in 1848 de moordenaars van den hertog van Lichtenstein.

Naar aanleiding van den aanslag van Célestin Jacquin nam men den 14den Maart 1856 in België de volgende wet aan:

»ne sera pas réputé délit politique ni fait connexe à un semblable délit, l'attentat contre la personne du chef d'un gouvernement étranger ou contre celle des membres de sa famille, lorsque cet attentat constitue le fait soit de meurtre, soit d'assassinat, soit d'empoisonnement." Deze bepaling is later door verschillende Mogendheden in de tractaten opgenomen.

Andere landen, Italië en Engeland b.v., staan ook thans nog geen uitlevering hiervoor toe.

Sommigen meenen dat het politiek element, anderen daarentegen dat het commune element het meest op den voorgrond treedt.

Zij die de uitlevering toestaan, schijnen mij echter door deze concessie hun eigen leer: »geen uitlevering voor politiek misdrijf", wat aangaat de connexe en complexe misdrijven, den bodem in te slaan.

Men geeft toch daardoor te kennen dat het politiek karakter geen hinderpaal is om een dergelijke aanvrage toe te staan. Hoeveel eerder zou men dan echter de aanvrage moeten inwilligen voor een politieken moord op een ander persoon, waardoor de Staatsorde lang niet in zoo hevige mate is geschokt als wanneer het den drager van het regeeringsgezag betreft.

Oordeelt men dat hij die een moord begaat met een politiek doel, evenzeer moet uitgeleverd worden als hij die zonder een dergelijke beweegreden hetzelfde misdrijf volbrengt, dan moet men dezen grond niet alleen laten gelden bij moord, maar ook bij alle andere delicten.

Bij het zuiver politiek misdrijf, voert men aan dat de schuldige somtijds aanspraak heeft op de dankbaarheid zijner landgenooten. Wanneer een gewetenloos tyran, die zijn volk uitzoog en regeerde op eene wijze die alle

perken te buiten ging, van het leven beroofd werd, ook dan zou de natie alle reden kunnen hebben tot erkentelijkheid jegens hem die haar van dien druk had verlost. Doch daarom behoort tyrannenmoord nog niet uit de uitleveringstractaten gelicht te worden.

STELLINGEN.

STELLINGEN.

I.

Voor politiek misdrijf behooren beschaafde Staten elkander uitlevering toetestaan.

II.

Het aangenomen beginsel: niet-uitlevering van deserteurs van de landmacht, berust op geen goede gronden.

III.

De laatste zinsnede van art. 33 G. W. behoorde aldus gewijzigd te worden:

Na het voltrekken van een huwelijk, overeenkomstig art. 12 dezer Grondwet, geniet de Prins van Oranje een jaarlijksch inkomen van *f* 200.000.

IV.

De Eerste Kamer worde het recht van onderzoek (enquête) toegekend.

V.

Art. 3 lid *f* der Wet op de Schutterijen behoorde, naar aanleiding van art. 64 lid 3 der Wet tot regeling van het Hooger Onderwijs, gewijzigd te worden.

VI.

Bij overtredingen is de zoogenaamde leer van het materieele feit te verwerpen.

VII.

Indien een getuige den eed heeft afgelegd van »de geheele waarheid en niets dan de waarheid te zeggen" in plaats van »te zullen zeggen", is aan art. 183 Strafv. voldaan.

VIII.

Het vormen van vereenigingen, overeenkomende met de Trade Unions, is ook in ons land aan te bevelen.

IX.

De actie van art. 325 B. W. is, ten opzichte van de erfgenamen, aan verjaring onderworpen.

X.

Het ten gevolge van krankzinnigheid verpleegd worden in een geneeskundig gesticht voor krankzinnigen, is een afdoende grond om een voogd of toezienden voogd te ontzetten.

XI.

Het vruchtgebruik van de legitieme portie kan aan den vader of de moeder nooit worden ontnomen.

XII.

Indien één inschuld achtereenvolgens aan twee personen, elk voor het geheel, is overgedragen, is de eerste

cessionaris de rechthebbende op de vordering, ook al mocht de tweede cessionaris het eerst hebben beteekend.

XIII.

Hypotheek op vruchtgenot gevestigd, gaat te niet, wanneer de eigenaar vruchtgebruiker wordt door een gebeurtenis onafhankelijk van den vrijen wil des vruchtgebruikers, maar zij blijft bestaan, wanneer de vruchtgebruiker eigenaar wordt, of de eigenaar het vruchtgebruik krijgt door den wil des vruchtgebruikers.

XIV.

Wanneer de vader een natuurlijk kind erkent, vervalt van rechtswege de vroeger door den kantonrechter opgedragen voogdij.

XV.

Ook op den protestdag moet de houder van den wissel betaling aannemen zonder de kosten van een reeds opgemaakt protest op den betrokkene te kunnen verhalen.

XVI.

Ten onrechte leidt Holtius (Voorl. Dl. I, p. 55) uit art. 3 W. v. K. af, dat de effectenhandel geen daad van koophandel zoude zijn.

XVII.

Terecht is in het Ontw. Rechtsvordering van 1865, art. 338 B Rv. in zooverre gewijzigd, dat de rechter ambtshalve de niet-ontvankelijkheid van het hooger beroep uitspreekt, op grond dat het aangevallen vonnis in het hoogste ressort is gewezen.

XVIII.

In het Ontw. Rechtsvordering van 1865 is het conservatoir arrest op *onroerende* goederen terecht opgenomen.

